

Duitsland stevent af op vervroegde verkiezingen

Achtergrond - 7 november 2024 - Auteur: Wiebke Pittlik

Het ontslag van minister Christian Lindner van Financiën woensdagavond betekent dat het Duitse kabinet op vervroegde verkiezingen afstevent. Donderdagmorgen werd bekend dat FDP-minister Volker Wissing van Verkeer wil aanblijven en zijn partij daarvoor verlaat.

De gebeurtenissen volgen elkaar ook deze donderdag snel op. Kanselier Olaf Scholz moest zijn aanwezigheid bij een top van de Europese Politieke Gemeenschap donderdag in Boedapest afzeggen, onder meer om een vervangende minister van Financiën aan te stellen. Dat wordt staatssecretaris en Scholz-vertrouweling Jörg Kukies (SPD).

Na het ontslag van Lindner kondigde Scholz aan dat de SPD en de Groenen omwille van stabiliteit en goed bestuur nog tot het kerstreces willen doorregeren, als minderheidsregering zonder FDP. Op 15 januari wil de kanselier dan de vertrouwensvraag stellen in de Bondsdag. Als een meerderheid dat vertrouwen niet meer heeft, kan bondspresident Frank-Walter Steinmeier de Bondsdag ontbinden en nieuwe verkiezingen uitschrijven. Die moeten binnen 60 dagen plaatsvinden. Dit is in het Duitse politieke stelsel eigenlijk de enige manier voor een zittende regering om tot nieuwe verkiezingen te komen. Die nieuwe verkiezingen zouden dan uiterlijk eind maart zijn.

De liberale partij FDP trok na het ontslag van Christian Lindner alle ministers terug. Verkeersminister Wissing liet vanmorgen weten toch te willen aanblijven, als partijloze minister.

Scholz zei dat de regering nog voor Kerstmis een aantal belangrijke wetsvoorstellen aan de Bondsdag wil voorleggen. Daarom wil hij pas na het kerstreces de vertrouwensvraag stellen aan het parlement. Het gaat volgens Scholz onder meer om de aanpassingen aan het nieuwe Europese asielsysteem, om een aantal financiële voorstellen die burgers ten goede komen en om steunmaatregelen voor de industrie.

De ruzie was te hoog opgelopen

Oppositiepartij CDU/CSU vindt dat dit veel te lang duurt en eist van de regering dat die komende week al het parlement om vertrouwen vraagt. Daarna kan de Bondsdag nog 21 dagen aanblijven voor die wordt ontbonden. Dat is volgens partijleider Friedrich Merz tijd genoeg om nog de belangrijkste wetsvoorstellen door de Bondsdag te laten goedkeuren. Hij zegt dan bereid te zijn daar constructief aan mee te werken. Scholz en CDU-leider Merz gaan vandaag nog in gesprek. De CDU/CSU staat er erg goed voor in de peilingen en heeft goede kansen om de volgende regering te kunnen vormen.

Ontslag kwam onverwacht

Dat de bom woensdag toch barstte, op de dag dat duidelijk werd dat Donald Trump de volgende president van de Verenigde Staten wordt, heeft velen verrast. Duitsland ziet zich graag als stabiliteitsanker, zeker in zulke onzekere tijden.

Maar de ruzie was te hoog opgelopen. Scholz (SPD), Lindner (FDP) en minister van Economische Zaken Robert Habeck (Groenen) hebben sinds maandag meerdere keren crisisoverleg gehad. Ze werden het niet eens over de begroting voor 2025 en Lindner had de verhoudingen op scherp gezet door met een eigen plan voor de economie te komen waar zijn coalitiegenoten nooit mee in konden stemmen. Hij wilde de belasting voor de bestverdienenden verlagen, klimaatdoelen afzwakken, de lage - en middeninkomens meer laten afdragen voor de pensioenen en een moratorium van drie jaar op nieuwe regelgeving.

Schuldenbremse

Woensdag zouden Scholz en Habeck hebben voorgesteld voor de begroting een uitzondering te maken op de *Schuldenbremse*, de grondwettelijke verplichting om het begrotingstekort te beperken. Met de Russische aanvalsoorlog in Oekraïne en de onzekerheid die is ontstaan door de verkiezing van Trump zou een uitzonderlijke noodsituatie bestaan die deze uitzondering zou rechtvaardigen. Lindner wilde hiermee niet akkoord gaan. Hij wilde dat de coalitie op nieuwe verkiezingen zou aansturen. Daarop zou Scholz hem hebben ontslagen.

Aan het einde van de avond stond Scholz voor de verzamelde parlementaire pers en rekende keihard af met Lindner. Hij zei dat Lindner herhaaldelijk zijn vertrouwen heeft geschaad en noemde hem bekrompen en niet bereid tot compromissen. Het ging Lindner meer om het overleven van zijn partij dan om het landsbelang, zei Scholz: "Juist vandaag, een dag na zo'n belangrijke gebeurtenis als de verkiezingen in de VS, is zulk egoïsme volkomen onbegrijpelijk."

SPD en Groenen toonden zich eensgezind en willen samen tot januari verder regeren

Volgens Lindner, die zichtbaar boos was op de kanselier, heeft juist Scholz aangestuurd op de breuk. "Scholz heeft mijn voorstellen niet willen bediscussiëren. We weten nu waarom. Het ging Scholz om een gecalculeerde breuk van deze coalitie. Ik had Scholz een gezamenlijke weg naar nieuwe verkiezingen voorgesteld om ordentelijk en waardig een nieuwe bondsregering mogelijk te maken.(...) Dit aanbod heeft de kanselier bruusk (...) afgewezen. "

Groenen-minister Habeck zei dat een breuk niet nodig was geweest, maar dat Lindner Scholz geen andere keus had gelaten. "Belangrijk is dat Duitsland ondanks alles haar internationale verantwoordelijkheid waarmaakt", zei Habeck. SPD en Groenen toonden zich eensgezind en willen samen tot januari verder regeren.

Donderdagmorgen liet bondspresident Frank-Walter Steinmeier zich uit over de situatie. Hij was toevallig gastheer van een bijeenkomst ter gelegenheid van het begin van de [festiviteiten om de val van de Berlijnse Muur in 1989 te herdenken](#), in zijn werkpaleis Schloss Bellevue. Voor hij aan een toespraak over deze historische gebeurtenis begon, ging hij in een korte verklaring in op de regeringscrisis.

Hij zei dat hij donderdagmiddag ontslag zal verlenen aan FDP-ministers Lindner (Financiën), Marco Buschmann (Justitie) en Bettina Stark-Watzinger (Onderwijs en Wetenschap). Steinmeier wees erop dat in de grondwet de weg naar nieuwe verkiezingen is vastgelegd. Hij wilde duidelijk de rust bewaren. "Het einde van de coalitie is niet het einde van de wereld. Het is een politieke crisis die we achter ons moeten en zullen laten. Onze democratie is sterk", aldus Steinmeier.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/61419/duitsland-stevent-af-op-vervroegde-verkiezingen>